

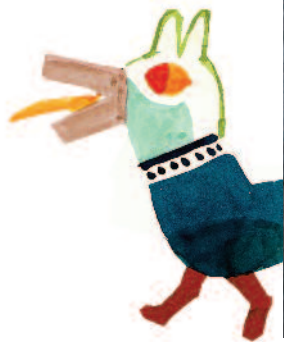
REISVERHAAL 1

Uitneembaar

Na zdrowie, brave Belg!

Mauro Pawlowski

© MACIEJ RUKASZ - CITYBOOKS LUBLIN

Het is geleden van 1980 dat ik gebruik heb gemaakt van de Poolse spoorwegen. Ik was toen negen jaar. Als ik vandaag, 32 jaar later, in het station van Warschau de deur van mijn aangewezen treincompartiment openschuif, lijkt ik de gematerialiseerde replica van een herinnering binnen te treden. De inrichting is in al die jaren niet veranderd, lijkt wel achteloos aan de tijd te zijn ontsnapt. Het is alsof ik zal plaatsnemen naast mijn negenjarige zelf.

Terwijl ik mijn reiskoffer deponeer op het bagagerek boven mijn zitplaats aan het raam, verschijnt achter me mijn negenjarige zelf. Luidop probeert hij me te wijzen op mijn beroerde geheugen en op hoe hard alles hier wel degelijk veranderd is. Maar ik hoor hem niet, ondergedompeld als ik ben in zoveel nostalgische waan. Schouderophalend druipt hij/ik dan maar af.

Ik ga zitten tegenover een jong stel en hun moeilijk in toom te houden dochtertje, dat vooralsnog geen enkel teken van vermoeidheid vertoont. Dit in tegenstelling tot de ouders, die haar non-stop in de gaten houden.

Eens we een tijdje op weg zijn, merk ik best nog wat Poolse woorden te hebben onthouden uit mijn kindertijd, toen ik het nog tamelijk goed sprak. Weliswaar versta ik het voornamelijk in dat afgemeten taaltje waarmee het koppel tegenover me hun dochtertje sussen of berispen, maar kom, het is tenminste iets.

Ondertussen trekt een geleidelijk uitdovend avondlandschap aan ons voorbij. Maar de enige die de tijd neemt om dit op te merken, en het allemaal nogal bijzonder vindt, dat ben ik.

Als het meisje nu, na een heel repertoire van rusteloos gedrag, begint aan een onhandige klimpoging richting bagagerekken, beslist de vader dat het zo wel even mooi is geweest. Hij plukt haar – niet zonder protest – van een rugleuning en plaatst haar kordaat op moeders schoot, die het kind dan maar een iPad voorschotelt.

1980 dus. Samen met mijn grootmoeder en twee tantes kwam ik familie bezoeken op verschillende plaatsen in het land. De boerderij van mijn grootvaders broer was onze eerste bestemming. Ergens in het zuiden van het land, tegen de Tsjechische grens, arriveerden we in het plaatse-lijke station. Het was op een prachtige zomerdag. Vervolgens namen we een taxi naar de boerderij. Uitgeput door de lange treinreis viel ik al gauw in een diepe slaap op de smalle achterbank, gekneld tussen mijn twee tantes.

Plots werd ik wakker, plakkend van het zweet. De taxi bleek stil te staan. Mijn twee tantes waren uitgestapt. Met de handen in de zij stonden ze toe te kijken naar wat ik nu ook zag. Onze chauffeur die vloekend en kreunend een koe van de weg aan het duwen was. Mijn grootmoeder, die vooraan in de wagen was blijven zitten, drukte een woordeloze ergernis uit. Welkom in Polen.

In de trein heeft de iPad zijn nuttig effect: het kind blijft voorlopig stilzitten en staart gebiologeerd naar wat er zich op het scherm afspeelt. Dat blijkt de Hollywood-animatiefilm *Shrek* te zijn, te horen aan de overspannen dialogen die datgene wat nu voor enige rust moet doorgaan vakkundig overstemmen.

Buiten, achter een trillende spiegeling van onszelf, valt er inmiddels enkel regen en donkerte te bekijken. En zo komen we ongeveer een uur later aan in Lublin.

Geen getalm de volgende dag. Ik trek er al vroeg op uit voor een eerste verkenning. Het weer valt wel wat tegen, maar daar verkiest een fervente stadswandelaar als ik zich niet al te veel van aan te trekken.

Weldra besef ik twee dingen. Inderdaad ben ik, tegen het herhaaldelijk advies van thuis uit in, vertrokken met een tekort aan koudebestendige kledij. En ik heb verdomme alweer de kapotte paraplu meegenomen.

Maar de omgeving houdt me zodanig geboeid dat schuilen niet dadelijk in me opkomt. Alle met open armen ontvangen westerse invloeden

ten spijt, ademt het oude Oost-Europa hier overal onverstoort verder. Boven, onder en langs alle enthousiaste aanpassingen door.

Plots raken mijn stappen de grond niet meer. Ik word bij de kraag opgetild tot hoog boven de stad. De titanische hand van een Slavische Leviathan cirkelt me traag in het rond, gidst me over het uitzicht van talloze kerken, naar het oerbos van Bialowieska, de Karpaten, de Baltische Zee.

'Dit is inderdaad nog steeds Polen, makker.'

Voorzichtig word ik weer op de begane grond geplaatst en zet ik mijn wandeling monter verder.

Een norse man, capuchon over het geschoren hoofd, handen in de zakken van een camouflagebroek, draait zich lichtjes mijn kant uit. Ik verander niets aan mijn stap en blijf rustig voor me kijken. Alsof er niets, maar dan ook extreem niets aan de hand is.

'We waren vanzelfsprekend erg benieuwd naar je, en bijgevolg hadden we je naam eens gegoogeld. Maar er viel echt niets te vinden over wat je schrijft. Dat vonden we wel wat vreemd.'

Aan het woord is Malgorzata (Gosia voor vrienden) van het Culturele Instituut van Lublin. Een vlotte, gemoedelijke meid van in de twintig die mijn opvang hier verzorgt. We zitten in de Akwarela, een sferige koffiefabrikant in het oude stadscentrum. Bij haar zit Zosia, een collega en docente Poolse literatuur. Een dame met een open, vrolijke uitstraling, alsof ze ieder moment kan uitschieten in een aanstekelijke slappe lach.

'Tja', begin ik, 'het is me zelf ook niet altijd duidelijk.' Kalm neem ik een veel te grote slok van mijn gloeiend hete cappuccino.

'Ik breng zeer weinig uit. Iets fatsoenlijk afwerken doe ik zelden. Ik vraag het mezelf ook wel eens af, hoor: wat doe ik feitelijk?'

In een flits zie ik mezelf als een internationaal geseinde meesteroplichter, in acute ontsnappingsnood een vluchtplan uitklienend. Wat als ik plotsklaps deze tafel omverwerp en onder het slaken van een ijselijke kreet door dat gesloten raam spring? Op de achtergrond speelt een bosnovaversie van Chicago's 'If You Leave Me Now'.

'Hoe dan ook', zeg ik, 'ergens moet ik toch wat juist doen.'

Een moment van stilte.

'Hey', gooi ik er achteraan, 'how else would I get here?'

Waarop Zosia in een aanstekelijke slappe lach schiet.

Op de boerderij sliep ik met mijn grootmoeder en twee tantes in dezelfde kamer. Op een keer, midden in de nacht, vloog de deur open. Daar stond de oudste zoon des huizes. Hij was zo te zien goed op de lappen geweest, had daarbij ergens een trompet weten te bemachtigen en besloot ons hier en nu spontaan een demonstratie freejazz te geven, absoluut niet gehinderd door enige kennis van het instrument. Ook had hij een dwaas hoedje op, waarvan de herkomst eveneens onduidelijk was. Hij was alweer verdwenen toen mijn grootmoeder eindelijk haar bril wist te lokaliseren en ons verbouwereerd vroeg wat dat was.

De ochtend nadien zaten hij en ik aan een nog mistige rivier naar paling te vissen. Dat had hij me namelijk beloofd. Veel zei hij niet. Hij zat daar met roodomrande ogen maar wat voor zich uit te staren. En die palingen maar lachen.

In de Akwarela wenk ik naar de dienstverzorger voor nog een bestelling.

'Maciej, onze fotograaf, komt zo ook even langs', meldt Gosia. 'In verband met je verblijf zal hij ergens deze week wat foto's van je nemen.'

Maciej komt binnen. Hij mist zijn entree niet. Direct nadat we aan mekaar zijn voorgesteld en vriendelijk de hand schudden, ontsteekt hij in een half lachend uitgesproken tirade.

'Waarom o waarom in godsnaam pikken die gekken op straat consequent mij er altijd uit?' Hij knoopt zijn jas los. 'Daarnet had ik weer prijs. Wat is dat toch? Wat heb ik dat anderen niet hebben?' Hij gaat zitten, strijkt eens door zijn haren. 'Ik verstond trouwens de ballen van wat die vervelende kwast moest.' Aanstonds vertelt hij me een overtuigende misantroop te zijn.

'Daar viel je Arnon Grunberg ook al mee lastig toen hij hier was', zegt Gosia.

Ik mag hem dadelijk. Spoedig ontpopt hij zich tot uitstekend gezelschap. En hij zal zich de komende dagen nog laten kennen als een ideale compagnon.

Het is fijn om te merken dat het hier nogal ongedwongen aan toe gaat. Ik ben zodanig op mijn gemak dat zelfs de gedachte van 'hehe, wat ben ik toch danig op mijn gemak' niet in mij opkomt. Om maar te zwijgen over het idee dat ik hier feitelijk ben om een of ander werk te verrichten. Al gauw passeren een aantal amusante anekdotes de revue, waarvan ik jullie deze niet wil onthouden. Gosia's vader werd eens op klaarlichte dag aangeklampt door een anonieme dronkenlap, die hem in verregaande staat van verwildering vroeg waar hij zich in godsnaam bevond. Toen Gosia's vader hem vertelde in welke straat zij stonden, begon de man afkeurend te wapperen met beide handen, waggelde vervolgens een paar stappen achteruit, keek met opengesperde ogen in het rond en zei: 'Neeneenee, mijnheer, ik bedoel in welke stad?'

De volgende ochtend is de lucht opgeklaard. Ik kom buiten in een stralende dag. Via de Poort van Krakow – een massief omwalde doorgang van een voormalige vestingmuur uit de 14de eeuw – wandel ik het historische centrum weer in. Dit gedeelte, vandaag 'de Oude Stad' genaamd, was ooit het getto van Lublin. Het eerste *Judenreservaat* dat door de nazi's werd geliquideerd, zo vermeldt het Staatsarchief.

Vier kilometer hiervandaan, in Majdanek, werd op 3 november 1943 de grootste massa-executie in de geschiedenis van alle concentratiekampen uitgevoerd, bekend als 'Operatie Oogstfeest'. 18.000 mensen werden diezelfde dag geëxecuteerd. Van de oorspronkelijk 40.000 Lublinse Joden zou uiteindelijk een tweehonderdtal de Tweede Wereldoorlog overleven.

Heden is het een aangename buurt om rond te hangen, met een keur aan cafés en restaurants. Hoewel het nog vroeg dag is, leeft er al heel wat. Ik kruis een school tieners die gelaten een gids volgt. Luidruchtige werk-lui timmeren een houten terras in elkaar. Vaten worden binnengerold. Een koppel toeristen op leeftijd, verdiept in een opgevouwen kaart, verspert de weg voor een toeterende bestelwagen. Een zakenman staat wijdebeens te telefoneren, kijkt met inwaartse blik voor zich uit, houdt een vinger in zijn vrije oor en zegt met groeiende ergernis een aantal keer na mekaar 'hallo'. Ergens klinken klokken.

Ik loop de stijgende bocht van een kasseienstraatje op dat uitkomt op een stenen pleintje. Aan een rand daarvan vertoont zich een indrukwekkend panorama. Diep naar beneden sliert de snelweg suizend een grens tussen stad en desolater gebied. Ik had er geen flauw idee van dat we hier zo hoog zitten ten opzichte van de wijde omgeving. Ik ben dan ook het type wandelaar dat zelden goed oplet.

In de verte, aan mijn rechterkant, verrijzen een aantal afgezonderde flatgebouwen. Zwijgzame betonnen reuzen met het statige aura van andere, strengere tijden. Links de contouren van een heuvelachtige voorstad. Nog verder weg, vertroebeld door felle zon en afstand, het schimmig opdoemen van grootschalige industrie.

Op dat moment komt een paar meter naast me een vent met doorleefd gelaat en walrusnoren een sigaret staan roken. Alsof hij speciaal voor mij hiernaartoe is gezonden om even gepast te congrueren met de geschiedenis van het uitzicht. Dank u wel, patroonheilige van het reisverslag, wie je ook mag zijn.

'Is er iets dat je graag zou willen uit België?', vroeg een van mijn twee tantes. 'We kunnen je het opsturen.'

We namen afscheid van een, denk ik, achterom. Ditmaal iemand uit een noordelijke provincie. Een oudere, alleenstaande man. Nu ja, oud voor een negenjarige. Hij kon evengoed in de veertig zijn geweest wat dat betreft. Iemand die wat afgelegen woonde, aan de rand van een bos. Ik herinner me hem als een uitermate somber figuur, die enkel enigszins opleefde toen hij ons zijn immense gazettenverzameling toonde. In een

In het eerste café zorg ik al direct voor hilariteit door een pintje te bestellen van gewoon formaat (33 cl). Dit blijkt helemaal niet te stroken met wat men hier begrijpt onder ‘een biertje drinken om de avond wat op gang te trekken’

garage, veilig achter slot en grendel, lag het metershoog opgestapeld. Wat een rare, dacht ik.

‘Zeg het maar, hoor’, zei de andere tante. ‘Eender wat, in de mate van het mogelijke.’

Hij toonde een zeldzaam grijsje.

‘Wel’, begon hij, ‘het is iets dat ik niet lang geleden heb gezien. Bij iemand uit het Westen.’ Zijn ogen verlevendigden. ‘Het was zo een stylo met vier kleuren.’ Iets nam me plots voor hem in. Ik denk dat dat het lachje van een eenzame was. ‘Dat zou ik wel willen hebben, ja.’

Ze stuurden hem een doosje met verschillende exemplaren. Hij schreef daar een uiterst dankbare brief voor terug.

Ik doe een interview met de lokale krant. Gosia is tolk van dienst. Voor mij zit een forse, joviaal uitzijende man van rond de vijftig, schat ik. Een gepassioneerde Lublin-kenner, wordt mij verteld. Mijn hoofd schommelt waarderend en zoekt onderwijl de aandacht van een dienst. Het is vandaag druk in de Akwarela. De ogenschijnlijk goedgemutste journalist kijkt me gemotiveerd aan, leunt comfortabel achterover in zijn stoel. We zijn startklaar wat hem betreft. Hij begint zijn vraag, richt zich daarbij om praktische redenen tot Gosia. Al gauw valt het woord ‘Lublin’. En nog eens. Hij geraakt snel op dreef. Dirigeert zichzelf met een pen in de hand, snuift bijwijlen eens diep in, zoekend naar een juiste formulering. Gosia volgt hem met gepaste ernst. Af en toe wisselt ze een snelle blik met me, knikkend. ‘Tak’, zegt ze op gepaste tijd, wat ‘ja’ betekent. De vraag houdt nog steeds aan, begint stilaan een episch traject af te leggen. ‘Tak’, ‘tak’, ‘Lublin’, ‘tak’, ‘Lublin’, ‘tak’.

Ik sla hen gade zoals een argwanende pygmeë dat zou doen bij een discussie tussen twee Finse antropologen. De vraag komt ten einde.

‘Dus’, begint Gosia. Voorbereidend kuchje. De journalist gooit er snel nog een paar zinnen achteraan, op zachter volume, alsof zijn stembanden eerst nog wat moeten uitbollen om volledig tot stilstand te komen. ‘Hij vroeg hoe jij de stad Lublin zou promoten. De mensen overtuigen hiernaartoe te komen, hier en niet ergens anders. Wat denk jij dat de troeven, de charmes zijn van deze plek?’

Ik kijk even ernstiger voor me uit dan geloofwaardig is.

‘Goh’, zeg ik, ‘Mooie stad, hoor. Veel cultuur. Universiteiten.’ Ik denk na. ‘Theaters!’ Stilte. ‘Hey, ik heb het hier alvast heel erg naar mijn zin.’ Dit volstaat natuurlijk niet. Ik moet beter kunnen. ‘Luister’, vervolg ik, ‘ik ben niet de juiste man om wat dan ook te promoten. Dat lukt me zelfs niet bij mijn eigen zaakjes. Maak er maar van wat je zelf wilt, denk ik doorgaans.’

Als ik op mijn beurt door Gosia wordt vertaald, zie ik het gezicht van de journalist alsmar bedenkelijker samentrekken. Nerveus wiebelt zijn pen tussen twee vingers. Vanuit zijn ooghoeken werpt hij me spiedende blikjes toe. Allemaal goed en wel wat onze gast over zichzelf weet te melden, maar hoe zit dat hier met Lublin? Om het de brave man verder niet al te moeilijk te maken – en eerlijk gezegd vooral om er zelf vanaf te zijn – zet ik het verder maar op een bejubelen van jewelste.

“‘Lublin’ zeg je?! If you can make it there you’ll make it anywhere!’ Een groot swingorkest begint te spelen. Het plafond en de muren van koffiefar Akwarela zijn verdwenen. Onze tafel bevindt zich nu in openlucht, op een ronddraaiend glitterpodium. We zijn omringd door een mannenkoor. ‘Luuu-bliiin!’ De dienststers voeren een synchrone dans uit. De andere klanten maken salto’s, spuwen vuur, vormen een menselijke piramide. ‘Luuu-bliiin!’ Hoeden vliegen in de lucht. Kanonschoten weerklinken. Confetti overal. Een eskadron straaljagers scheert laag over ons heen. ‘Luuu-bliiin!’ Een drumsolo bereikt zijn climax. Zo moet het!

De journalist en ik geven mekaar een high-five. Zie je wel dat je het kan! Mijn zoveelste waarheidsgetrouwe profiel in een krant. Zal ik het ooit leren?

Het liefst van al ga ik de deur uit zonder vooropgesteld plan. Mijn humeur zal me leiden. Wil dat zeggen dat ik musea en andere bezienswaardigheden wens te negeren, dan is dat maar zo. Niet zelden kan cultuur mij

maar matig boeien. Ik vind dat helemaal niet zo abnormaal, en heb daar verder ook niks bijzonder interessant bij te vertellen. Maar het is alweer een mooie namiddag in Lublin en ik heb zin om gewoon te blijven wandelen tot ik er bij neerval. Ik zie wel waar ik uitkom.

Op dat gebied wil ik best dwepen met die dekselse situationisten en hun ‘dérive’: het bewust kiezen voor een stedelijke dooltocht waarbij het toeval een grote rol speelt en de lustige wandelaar, op zoek naar ‘l’effet psychogéographique’, openstaat voor de sfeerwisselingen van buurt tot buurt. Weliswaar niet om, zoals het een rechtgeaarde situationist betaamt, daarbij het gevoel te krijgen een of andere subversieve daad uit te voeren. Daarvoor is de revolutionaire Fransman in mij te flauw vertegenwoordigd.

Ik wandel op een brede laan, waarvan je van ver al kan zien dat hij kilometers doorgaat. Aan weerszijden staan enkel grote gebouwen, voornamelijk universiteiten, of wat daarmee te maken heeft.

Ik houdt halt voor de Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (Johannes Paulus II). Karol Wojtyła zelf was hier ooit nog lector in de ethiek. Een man met wiens afbeelding ik ben opgegroeid. In de woonkamer van mijn grootmoeder hing tot aan haar dood een ingekaderde foto aan de muur. En ieder jaar opnieuw kocht zij een nieuwe kalender van hem. Ik bedoel, hij kwam dat niet persoonlijk in Heusden-Zolder deur aan deur verkopen. Dat deed de plaatselijke Poolse pastoor wel in zijn plaats. Ook in de clublokalen van de Limburgs-Poolse gemeenschap was zijn beeltenis alom aanwezig. Als klap op de vuurpijl heb ik hem zelfs ooit live gezien, in Lourdes. Met mijn grootmoeder en twee tantes, jawel.

Later op de avond zou ik hier nog eens met Maciej langsrijden, toen hij me rondreed door een uitgebreider gedeelte van Lublin. Wat verderop vertraagde hij, wees naar een drukbezocht café en zei: ‘Daar zitten de ruigere studenten. Ben er eens per ongeluk binnengestapt. Na een minuut dacht ik: are they going to kill me now or let me finish my beer first?’

Ik beslis terug te keren. Ik zou voor sluitingstijd nog langs de supermarkt moeten, en het is best nog even stappen voor ik weer op mijn kamer ben.

Ik kom voorbij een kerkhof in een groene omgeving. Er letterlijk vlak naast staat een gigantisch shoppingcenter. Wat verder hangt een affiche voor een stuk van Beckett. Voor de etalage van drankenwinkel Alkohole Jack blijf ik even staan kijken naar een fles Vodka Pepesza in de vorm van een glazen AK-47 machinegeweer. Ik ben onder de indruk. Weer iets verder een affiche van Szekspir’s *Macbeth*. Bij het oversteken van de straat zet ik het halverwege op een lopen vanwege de zwalkende en haperende rijstijl waarmee autorijschool Amigo me sneller dan ingeschat nadert. Toch weet de dame achter het stuur in al haar concentratie alsnog excuserend een hand naar me op te steken. Ik kruis een man die het midden houdt tussen een lijfwacht, een charmezanger en een quizmaster, aan wie ik terugdenk bij het zien van een Woody Allen-theateraffiche.

Op een bierreclame herken ik Boniek, een van de succesvolste Poolse voetbalinternationalen ooit. Het wereldkampioenschap 1982 in Spanje: België verliest met 3-0 van Polen, Boniek scoort drie keer. Dan een grootse aankondiging van ‘John Cage Year Lublin 2012’, een andere oude held van me. Een straatmuzikant met een streng en stoïcijns, doch behoorlijk charismatisch gezicht (genre Klaus Kinski) speelt op de elektrische viool ‘I Just Called to Say I Love You’, zo mogelijk nog stroperiger dan het origineel.

Op het centrale stadsplein, Plac Litewski, stap ik langs het standbeeld van Józef Pilsudski, stichter van de moderne staat Polen. Imposant besnord en met militaire bravoure zit hij edelmoedig op zijn onrustig paard, alsof hij ieder moment kan chargeren naar de wat verder tegenover hem gelegen McDonalds.

In de supermarkt koop ik een bokaal zoute haring. Een populaire snack bij de Polen. Niet in de laatste plaats omdat je er toch alleen maar meer dorst van krijgt.

‘Aha! Meneer Eerste Haring.’ Dat is wat mijn vader telkens uitroept als de populaire soulzanger Percy Sledge op TV verschijnt. Want zegt hij: ‘Pierwszy dat is Pools voor eerste, en sledze dat betekent haring. Ziezo dames en heren, en dan nu ‘When a Man Loves a Woman’ door Eerste Haring.’

Het Cultureel Instituut van Lublin heeft een plan voor vanavond: mij op sleeptouw nemen langs een aantal goede cafés. Waarbij we de cafés met de meeste soorten wodka naar het schijnt absoluut niet kunnen over-

slaan. Ik vind het een prima plan. Afspraak om 20 uur aan de Poort van Krakow.

Niet als ik mijn kamer wil uitstappen, hoor ik in de hal iemand bij de burens aankloppen op het ritme van de Wilhelm Tell Ouverture. Om een of andere reden blijf ik onbeweeglijk met de sleutel in de hand staan wachten tot het voorbij is. Eenmaal buiten hoor ik een paar huizen verder iemand herhaaldelijk ‘ciapa!’ roepen, wat zoiets betekent als klungel. Voortekens?

In het eerste café dat we binnenstappen zorg ik al direct voor algemene hilariteit door een pintje te bestellen van gewoon formaat (33 cl). Dit blijkt niet helemaal te stroken met wat men hier begrijpt onder ‘een biertje drinken om de avond wat op gang te trekken’.

De rest van het gevolg kijkt me geamuseerd aan, ieder van hen achter een glazen emmer met titanisch handvat, tot aan de uiterste rand gevuld met op zijn minst twee liter bier. Na zdrowie, brave Belg!

Naast Maciej, Gosia en Zosia is ook Gosia’s man Michael erbij. Een sympathieke, ietwat schuchtere computerreparateur en *Star Wars*-fanaat. Plus Gabi, alweer een kranige meid uit de lokale culturele sector. Mijn vermoeden dat vrouwen hier de plak zwaaien wordt stilaan bevestigd.

Er wordt een tweede ronde besteld. Voor mij ook eentje van het formaat voor de dorstige bijziende, a.u.b. Dan vertroebelt het beeld, ligt het verdere verhaal van de avond – en de nacht – voor me uitgestald als op millennia oude, beschimmelde restjes papyrusrol. Diep in een grot.

... met zijn allen op wandel in de regen ... gesprekken met Michael over Obi-Wan Kenobi... vele, vele kleuren wodka in bar Tancerczka (de Danser) ... roepen naar een voetbalmatch op tv ... Bayern-Real ... ik die van alles beloof ... op weg naar huis babbelen met een aantal jonge punkers ... in mijn eentje dan naar huis, nog een zeer grote omweg gemaakt, tegen beter weten in ... en nog wat ...

’s Ochtend blijf ik voor het slapengaan nog de rest van de haring hebben opgepeuzeld. Vandaar die kleffe bek. Ook had ik klaarblijkelijk wat notities gemaakt, zoals: ‘Motur film (?), consument, breed/lang/onergande (sic) zon.’

Misschien maar goed dat het geheugen me in de steek laat.

Op mijn laatste dag in Lublin is er de openingsavond van een jazzfestival. Tot mijn groot geluk wordt er een film getoond over het leven van Krzysztof Komeda. Een Poolse jazzpianist en componist van filmmuziek. Een persoonlijke favoriet van me. Wat een meevaller.

In de documentaire komt Roman Polanski uitvoerig aan bod. Komeda en hij waren boezemvrienden, al sinds hun prille jeugd. Het is de eerste keer dat ik Polanski Pools hoor praten. Tot aan zijn dood schreef Komeda de muziek voor alle Polanski-films, waaronder ‘Lullaby’, het bloedmooie thema uit *Rosemary’s Baby*: de film waarin Mia Farrow een vrouw speelt die in verwachting is van Satans kind. Waarom ook niet? Ik kan zelfs niet aan dat nummer denken zonder kippenvel te krijgen.

De zaal zit zo vol dat Gosia en ik op de trappen zitten, maar dat maakt me niet uit. Er zitten prachtige archiefbeelden in de film. Van jazz onder het communisme bijvoorbeeld, en alle plantrekkerij die daarbij kwam kijken. Of Komeda en Polanski die in Hollywood succesvol staan te wezen. Hollywood, de plaats waar Komeda in onduidelijke omstandigheden vroegtijdig aan zijn dood kwam. De vermoedelijke aanleiding was een speelse maar te robuuste worsteling met de bekende Poolse schrijver Marek Hlasko, waarbij Komeda ten val kwam en daarbij fatale hersenschade opliep. Een triest verhaal. En dan, tijdens de aftiteling, tsjak!, door het hart, dát melodietje nog eens.

Een laatste wandeling, diep in de nacht. Ik sta op een heuvel uit te kijken over de stad. De god van het reisverslag, wie het ook mag zijn, geeft me ten afscheid nog een mooi geschenk door alles met een dichte, mysterieuze mist te omgeven.

Met dat, en ‘Lullaby’ van *Rosemary’s Baby* in mijn hoofd, hef ik een imaginaire tweeliteremmer bier, op allen die mijn verblijf hier zo bijzonder maakten.

Na zdrowie, Lublin!

Waar ligt Lublin?

● Lublin is een jonge, dynamische stad in het oosten van Polen. Van de 350.000 inwoners zijn er ongeveer 100.000 student aan een van de vijf universiteiten of een van de vele andere opleidingsinstituten in de stad. Het geanimeerde cultuurleven komt tot uitdrukking in de vele festivals en theaters die de stad rijk is.

● Lublin is de grootste studentenstad van oost-Polen en wordt ook de jongste stad van Polen genoemd. Naast een traditie als universiteitsstad kent Lublin een lange geschiedenis als centrum van religieuze dialoog. Sinds vele eeuwen is het een smeltkroes van culturen, waaronder de Byzantijnse, de Russische, de Oekraïense en de West-Europese culturen. Russisch-orthodoxe, katholieke, joodse en protestantse gebedshuizen staan er sinds mensenheugenis broederlijk

naast elkaar. Die historisch gegroeide culturele diversiteit is ook vandaag nog een belangrijke troef en een inspiratiebron voor het sociale en culturele leven in de stad. Het moderne Lublin maakt dankbaar gebruik van zijn geografische ligging. Zo is het een kruispunt waar kunstenaars uit Oost en West elkaar ontmoeten om ideeën en ervaringen uit te wisselen. Door de aanzuigende werking van de stad, de jonge bevolking en het stimulerende effect van de wisselwerking tussen culturen is de stad uitzonderlijk rijk aan festivals en ontstaan er veel nieuwe initiatieven op het gebied van kunst en cultuur.

MAURO PAWLOWSKI OVER LUBLIN:

"Het stond me wel aan op eerste zicht. Dat ik op voorhand niet veel wist over de stad, vond ik een

voordeel. Laat maar komen, dacht ik. En ik heb me er niet verveeld."

NOG MEER CITYBOOKS OVER LUBLIN:

De schrijvers die deBuren in samenwerking met de culturele organisatie Towarzystwo Edukacji Kulturalnej (TEK) uitnodigt om in Lublin een citybook te schrijven, zijn naast Mauro Pawlowski ook Arnon Grunberg (zie *De Morgen* van 9 mei), Andrzej Stasiuk, Witold Szablowski en Maud Vanhauwaert. De fotograaf is Maciej Rukasz. Piotr Miłkowski zal de City One Minutes filmen.

WAT ZIJN CITYBOOKS?

Het Vlaams-Nederlands Huis deBuren nodigt kunstenaars uit om te resideren in interessante maar niet voor de hand liggende steden. Vijf auteurs gaan in residentie en verwerken hun

ervaring in een citybook: een kort verhaal, een essay of een reeks gedichten. Ook wordt elke stad in 24 foto's en 24 City One Minute-filmpjes geportretteerd. DeBuren publiceert alle citybooks als gratis te downloaden audioboek (podcast) van een halfuur en als e-book en webtekst in het Nederlands, Engels en Frans én in de lokale taal van de steden. Samen met 24 foto's en 24 filmpjes levert dit unieke stadsporthet op. De citybooks zijn ook via iTunes beschikbaar. Abonneer je gratis op het citybookskanaal en je ontvangt automatisch alle nieuwe audioboeken.

www.city-books.eu

citybooks
lublin

'Niks meemaken: ik snap niet hoe mensen dat doen'

Bent u ooit al in Lublin in geweest?

"Het was voor mij de eerste keer. Ik had zelfs nog nooit van de stad gehoord. Ze stond me wel aan op het eerste zicht. Dat ik op voorhand niet veel wist over de stad, vond ik een voordeel. Laat maar komen, dacht ik. En ik heb me niet verveeld. Wat te maken heeft met hoe ik er ontvangen werd: iets tussen VIP en toerist."

Als u vrienden zou moeten rondleiden in Lublin, wat zou u hen dan zeker tonen?

"Ik zou met mijn vrienden doen wat ik in mijn eentje deed: gewoon beginnen rondlummelen. Nu kom je er snel al wat bezienswaardigs tegen, hoor. Voorts zou ik iedereen kennis laten maken met de mensen met wie ik ginds omging."

Waar zou u hen zeker niet tonen?

"Alles wat we thuis ook kunnen zien, zoals de doorsnee winkelstraat."

Bent u een reiziger of verlaat u zelden uw thuisstad?

"Ik reis veel, ben dikwijls op tournee als muzikant. Ik doe dat al sinds mijn 23ste of zo. Het is een vanzelfsprekende manier van leven geworden."

Wat zijn uw favoriete reisbestemmingen?

"Ik verkies Oost boven West, Noord boven Zuid. Mijn vriendin en ik zijn vorig jaar nog door Syrië getrokken. Een uiterst aangename trip was dat. We waren een week thuis toen de eerste tekenen van hommies ons bereikten. Van een nipte timing gesproken."

Welke boeken neemt u mee op uw volgende reis?

"Ik zit nu een aantal dagen in Rusland en heb meegenomen: *Socrates* van Paul Johnson, *Gehandhaafde verhalen* van Jacques Hamelink en de laatste uitgave van het blad *Metal Hammer*, vanwege de Black Sabbath-special."

Ligt het genre van het korte verhaal u nauw aan het hart of blijft het bij gelegenhedswerk?

"Ik ben een muzikant die wel eens wat tekst publiceert, hè, dus kan het wegens tijdsgebrek niet al te episch uitvallen. Poëzie ligt me nog het meest, denk ik. Maar ik ben van plan toch iets van lange adem af te werken, en dan wil ik me best eens wagen aan het fantastische genre, of heet dat nu allemaal sciencefiction? Let wel: geen fantasy."

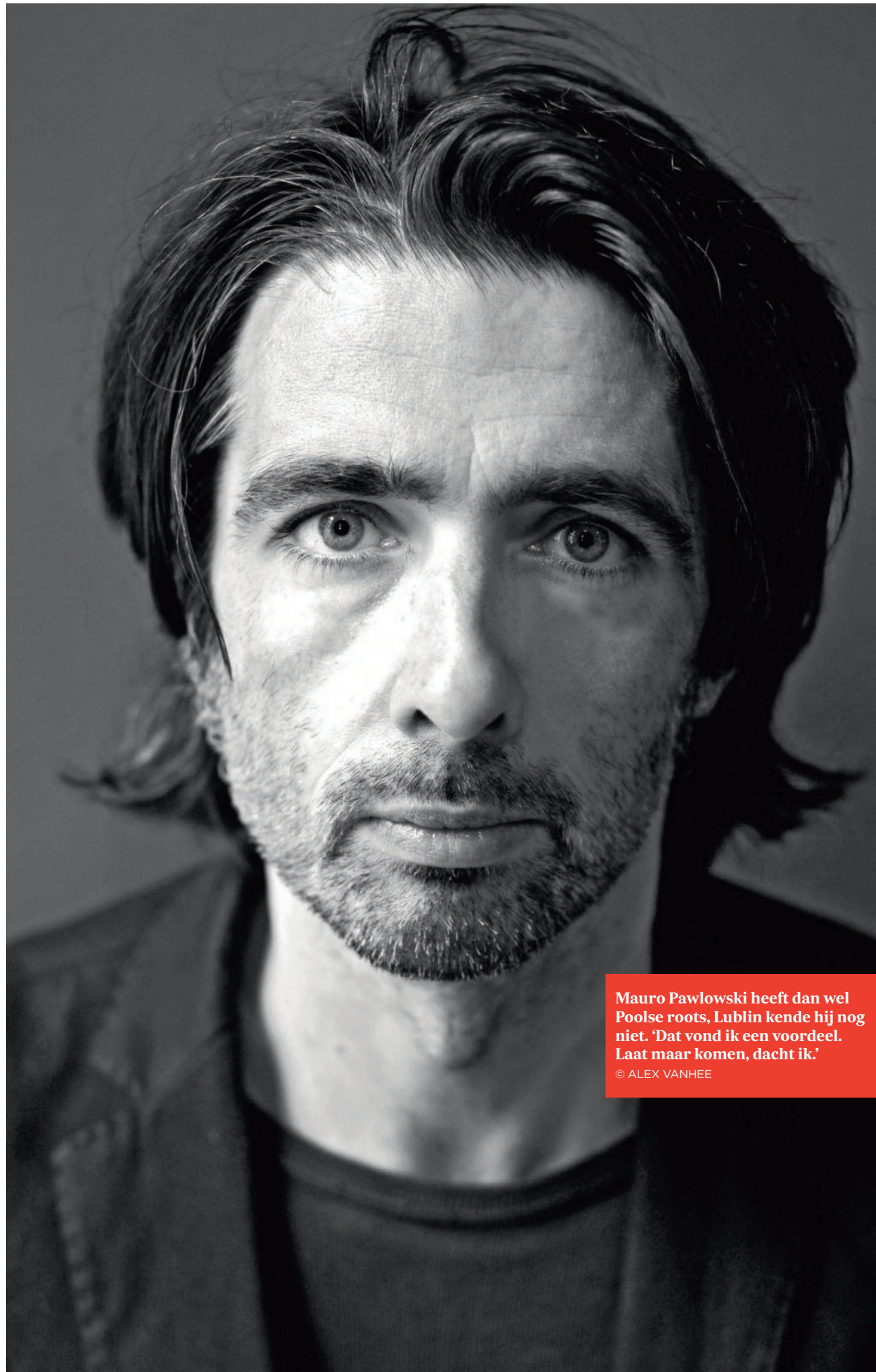
Waar bent u nu, op professioneel vlak, mee bezig?

"Rocken en schrijven. Klinkt stoer, maar zo is het nu eenmaal."

In hoeverre is het verhaal dat u schreef gebaseerd op feiten?

"Het is allemaal echt gebeurd. Niks meemaken: ik snap niet hoe mensen dat doen."

(KVDB)

Mauro Pawlowski heeft dan wel Poolse roots, Lublin kende hij nog niet. 'Dat vond ik een voordeel. Laat maar komen, dacht ik.'

© ALEX VANHEE

Wie is Mauro Pawlowski?

Mauro Pawlowski (Koersel, 1971) werd geboren in België en is van Italiaans-Poolse afkomst. Hij is een van de spilfiguren in de hedendaagse Belgische muziekscene. Zijn muzikale carrière begon hij als frontman van de rockgroep Evil Superstars in 1992. Deze groep was, net als dEUS, een belangrijke voorloper van de heropleving van de Belgische muziek in de jaren 90. Nadien speelde hij in diverse bands, waaronder Mitsoobishy Jacson, Kiss my Jazz, Monguito en Shadowgraphic City. Tegenwoordig speelt hij bij dEUS, The Love Substitutes en I Hate Camera. Naast deze projecten bracht Mauro heel wat solowerk uit onder verschillende aliassen. Voor zijn veelzijdigheid werd Mauro in 2004 gehuldigd met de Vlaamse Cultuurprijs voor Muziek, en ook bij de Zamu Music Awards werd Pawlowski meermaals verkozen tot beste muzikant.

Alhoewel Mauro voornamelijk bekend is als muzikant, houdt hij zich sinds enige tijd ook met literatuur bezig. In 2008 ging hij op tournee met de Nederlandse dichter en schrijver Ramsey Nasr in een programma waarin literatuur, muziek en theater gecombineerd werd, en hij publiceerde een dichtbundel onder zijn volledige naam: Mauro Antonio Pawlowski.

Vorige week speelde Mauro Pawlowski nog met dEUS op Rock Werchter. De hele zomer lang promoot de band de nieuwe cd *Following Sea* op festivals in heel Europa.

www.mauroworld.net
en www.deus.be

Volgende week: Saskia de Coster in Skopje (Macedonië)